

דבר העורכים

אנו שמחים להגיש לכם את כרך נא(2) של כתב העת "הפרקליט". כרך זה כולל שמונה מאמרים. בדומה לקודמיו, כולל כרך זה מאמרים ממגוון רב של תחומים וביניהם מאמרים עיוניים לצד מאמרים פרקטיים, הערות פסיקה לצד ביקורות ספרות ועוד.

הכרך הבא של כתב העת יוקדש לנושא "משפט ואינטרנט" ויכלול מאמרים אשר יעסקו ביחס בין משפט לאינטרנט בתחומי משפט מגוונים כגון: משפט פלילי מהותי, משפט פלילי דיוני, משפט אזרחי וכדומה. העבודה על הכרך נמצאת בעיצומה והכרך עתיד לראות אור לקראת סוף שנה זו.

בשנה הבאה יחגוג כתב העת "הפרקליט" 70 אביבים להיווסדו. לרגל המאורע אנו מבקשים לייסד פינה קבועה במסגרת "דבר העורכים" אשר תוקדש למורשתו של כתב העת, ואשר בה נפנה זרקור, מידי גיליון, לעבר קטעים קצרים העוסקים בזכויות האדם, אשר התפרסמו בגיליונות הישנים של כתב העת, בעיקר בשנות הארבעים והחמישים. את הקטע הנבחר נלווה בהסבר קצר לגבי הקשר הדברים ונוסיף התייחסות לגבי הרלוונטיות של הדברים לימנו אנו.

בשנת 1946, בימי המדינה שבדרך, נלחם עדיין הישוב היהודי על זכויותיו לישוב ולעליה למול שלטון המנדט הבריטי. באותה שנה, בצרפת, נוסחה "חוקת הרפובליקה הרביעית"¹ והאסיפה המכוננת חזרה והכריזה על "הצהרת זכויות האדם והאזרח" המפורסמת מימי המהפכה הצרפתית. ואלו הדברים שנכתבו על מאורע זה במדור "לשאלות השעה" של כתב העת:²

"ההצהרה על זכויות האדם והאזרח – גולת הכותרת של היצירה המשפטית-המדינית של המהפכה הצרפתית הגדולה – מלאה תפקיד חשוב בתולדות המאה הי"ט. לאורה הלכו עמים רבים. האומות המדברות אנגלית היו להן הצהרות קודמות בזמן שמלאו תפקיד דומה. ואף על כן נדמה שמעולם לא נתגשמה בחיים בכל שלמותה

¹ הרפובליקה הצרפתית הרביעית היא כינוי לתקופה בהיסטוריה של צרפת בין השנים 1946 ל-1958 בהן נשלטה צרפת על פי חוקה שכונתה "חוקת הרפובליקה הרביעית", שהתקבלה ב-13 באוקטובר 1946. במובנים רבים הייתה רפובליקה זו המשך לרפובליקה השלישית שהתמוטטה בתבוסה צבאית במהלך מלחמת העולם השנייה.

² "לשאלות השעה" הפרקליט ג 129 (1946). המדור לשאלות השעה לא נחתם על ידי כותב כלשהו ובדומה למאמר מערכת נכתב על ידי העורך הראשי (באותה עת – פלתיאל דיקשטיין) או חבר אחר שכיחן באותה עת במערכת.

ובכל היקפה. והמשטרים הטוטליטריים, ואף המאבק עם המשטרים הטוטליטריים – העצימו את זהרה ובטלו את כבודה, ובחיים נשארו ממנה פרוורים עלובים למדי. נעים היה לקרוא שבתחילת שנת 1946 הכריזה שוב האספה המכוננת בצרפת את הכרזתה על זכויות האדם. להלכה, אם כי לא למעשה, עוד חיים האידיאלים שכבר נשכחו בחיים ובמציאות. בשבילנו בארץ ישראל – הקריאה בהצהרה זו היא מעין קריאה באוטופיה של תומס מור [...] הדברים נראים לעג לרש לעם ישראל, שלחם יומו היא הקריאה בעיתונים על המחנות בלטרון, באריטריאה, מחנות העקורים והנדחים במרכז אירופה, עצורים בספציה ובאובינה ועוד ועוד ועוד. אלא שבכל תקופות החושך לא התיאשו היהודים ולא נמנעו מלעיין בהלכות המכוונות לימי המשיח, ונעים מאוד שאספה מכוננת בצרפת מטפלת בכל הרצינות וכובד הראש בזכויות האדם, ומאמינים שיבוא יום ויתבטלו הפספורטים והויזות, חוקת העליה וההגירה בעולמנו".

לא ימות המשיח הגיעו, אך כשנה וחצי לאחר שנכתבו הדברים, בחודש מאי 1948, הכריז דוד בן-גוריון על הקמת מדינת ישראל.³ כידוע, ה"הכרזה על הקמת מדינת ישראל" כללה התחייבות לשמירה על זכויות האדם,⁴ והתחייבות לקבלת חוקה כתובה.⁵ עם זאת, ההחלטה על קבלת חוקה שלמה הומרה ב"החלטת הררי" לכונן את החוקה "פרקים פרקים", וחוקי היסוד המעגנים את זכויות האדם – חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק יסוד: חופש העיסוק – התקבלו בסופו של דבר רק בשנת 1992.

קריאה נעימה.

שני בראון	יונתן רונצקי	יורם רבין	יניב ואקי
עורכת משנה	עורך משנה	עורך אחראי	עורך

³ הכרזה על הקמת מדינת ישראל, ע"ר התש"ח 1.

⁴ "מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקייבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חוש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות".

⁵ "אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט, הלילה, אור ליום שבת ו' אייר תש"ח, 15 במאי 1948, ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתקבע על-ידי האספה המכוננת הנבחרת".